

Nikolaj Udstillingsbygning

9. april - 29. maj 2005

Requiem

"Alle er født frie og lige i
værdighed og rettigheder.
De er udstyret med fornuft og
samvittighed, og de bør
handle mod hverandre i
en broderskabets ånd"

Citat fra artikel 1 i Verdenserklæringen

om Menneskerettigheder

vedtaget i FN i 1948

5.-8. klasse

Skoletjenesten / Nikolaj

HVAD ER ET REQUIEM?

Et requiem er det latinske ord for ro og hvile. Ordet bruges også som navn for den kirkelige handling, der finder sted ved katolske begravelser. En døds- eller sjælemesse kalder man det. Et requiem består af musik og en helt bestemt messtekst, som præst og kor synger. Men musikken kan variere. Forskellige komponister har i historiens løb skrevet requier til ære og minde

for afdøde personer, som ofte har været rige eller berømte. Nogle af de mest kendte requier er skrevet af W.A. Mozart (1756-1791), Gabriel Fauré (1845-1924), Brahms (1833-1897) og Giuseppe Verdi (1813-1901). Verdi skrev sit requiem til ære for den italienske nationaldigter Alessandro Manzoni. Hans requiem udmærker sig ved en meget følelsesladet og udtryksfuld stil.

Broderskabets ånd – hvad er det? Er det en særlig kraft, der fra fødslen binder mennesker sammen på tværs af f.eks. race og religion? Nej, bare de sidste 10 års krige og konflikter rundt om i verden fortæller tydeligt om overgreb på mennesker på grund af f.eks. deres tro og hudfarve. Fornuften og samvittigheden virker altså ikke af sig selv. Racisme og mangel på religionsfrihed er alvorlige brud på det, vi kalder menneskerettigheder. Menneskerettigheder og vores forhold til dem er et hovedtema i Nikolajs udstilling *Requiem*.

Udstillingen i Nikolaj

Requiem er en installation, der består af lyd, foto, video, tekst og internet. Det betyder, at du kan gå ind i kunstværket og selv være med til at udfolde det og give det mening. Værket præsenterer dig for menneskerettighederne og historien gennem et over 100 år gammelt musikstykke. Musikken er en dødsmesse – et requiem – for orkester og kor af komponisten Giuseppe Verdi, og den bliver "opført" for ørerne og øjnene af dig.

Installationen er bygget op, som et orkester ville stå og sidde ved en koncert. Men det er ikke en helt almindelig koncert. Dirigenten er erstattet af en computerskærm, hvor du kan følge med i noderne. Musikere og sangere er erstattet af fotografier af sko og stof og af forståede romerske skulpturportrætter. Og selve musikken er kun til stede som et svagt aftryk af en lyd. Michael H. Kirkegaard har på computer bearbejdet Verdis musik. I stedet for korets sang kan du høre nogle stemmer, der taler i munden på hinanden. Stemmerne tilhører præster, politikere, kunstnere og dommere m.fl. Alle har de haft spørgsmål om frihed og retfærdighed tæt inde på livet. Enten gennem deres arbejde eller i deres private liv. På 16 forskellige sprog læser de menneskerettighederne op, så der opstår en *babelsk* summen, men du kan også høre dem enkeltvis i høretelefoner. Stemmerne får os til at tænke på de lande og de konflikter, som oplæserne selv har erfaring fra. Daglige overtrædelser af menneskerettigheder i lande som Irak, Kina, Tjetjenien eller Eksjugoslavi- en bliver nærværende gennem stemmerne.

Kirkegaard har med menneskerettighederne som ny messtekst iscenesat en gammel dødsmesse for alle de mennesker, der er døde, siden menneskerettighederne blev vedtaget. Men *Requiem* minder os samtidig om nogle af livets, religionens og kunstens ældste spørgsmål om, hvordan mennesker fastholder og gengiver virkeligheden og livet. Forholdet mellem nærvær og fravær, som lidt forsimplet kan oversættes til, ja – liv og død, er på spil i *Requiem* på mange niveauer.

Menneskerettigheder

Menneskerettigheder handler om, hvad man som menneske har ret til, uanset hvem man er, og hvor man lever. At tro eller rejse frit eller at gifte sig f.eks. Det er også en menneskeret at blive beskyttet mod vold, at få *asyl* mod forfølgelse, at få en retfærdig behandling i retssager og at mene, hvad man vil, og sige det højt. Mennesker har til alle tider udstukket regler og love, som beskriver det enkelte menneskes rettigheder i forhold til en bestemt kultur. I 1948 efter 2. Verdenskrig besluttede FN at sætte ord på de rettigheder, som mennesker over hele verden må være enige om for at undgå forbrydelser mod enkeltpersoner eller hele befolkningsgrupper. Man havde set, hvordan nazisterne havde udrenset 6 millioner jøder under krigen, og var klar over, at nu måtte landene stå sammen om også *etiske* forhold. Verdenserklæringen om Menneskerettigheder blev vedtaget af 46 lande i verden. Alle lande blev opfordret til at oversætte og offentliggøre erklæringen, bl.a. i skoler. I erklæringen står der, at rettighederne skal gælde for alle uanset race, farve, køn, religion, politisk holdning, national eller social status og økonomiske forhold m.m. Men selvom de 46 lande har skrevet under på erklæringen, bliver menneskerettighederne stadig ikke respekteret mange steder i verden. Frihed og lighed er eksempelvis ikke et reelt vilkår for alle. I nogle lande er frihed kun for mænd og kan koste kvinder livet. I andre lande er frihed nok for begge køn, men til gengæld er der ikke lighed mellem forskellige racer eller sociale grupper i samfundet.

Leksikon

Asyl: Beskyttelse, som en stat kan give en person, der er flygtet fra sit hjemland.

Babelsk: Forvirret tale – som da den kristne gud blandede sprogene for at straffe menneskene, fordi de ville bygge et tårn (babelstårnet), der rakte op i himlen – jævnfør babelsmyten, Gl. Testamente, 1. Mosebog.

Etisk: Som vedrører moral, værdier og samvittighed.

FN: De Forenede Nationer blev grundlagt i 1945 med det formål at fremme mellemfolkelig fred og samarbejde. FN tæller mere end 180 medlemslande, som sammen beslutter regler for landenes indbyrdes kontakt. FN's sikkerhedsråd kan vedtage økonomiske og militære sanktioner og operationer. Under FN findes bl.a. Den Internationale Domstol i Haag og krigsretsdømstolene vedrørende Eksjugoslavien og Rwanda.

Arbejdsspørgsmål

- Nævn noget af det, du synes er allervigtigst, at mennesker er enige om.
- Stemmerne i *Requiem* henviser til steder i verden, hvor menneskerettighederne overtrædes. Kender du nogle af dem? – Vælg to og beskriv, hvad konflikten handler om, med dine egne ord.
- Find menneskerettighederne på hjemmesiden: www.unhcr.ch/udhr – diskutér dem med dine klassekammerater i forhold til nogle af de aktuelle konfliktområder, vi dagligt bliver præsenteret for i pressen.
- Er udstillingen *Requiem* kunst eller politik, og hvor går grænsen mellem kunst og politisk arbejde? Er det vigtigt med sådan en grænse, og hvorfor?
- Er der frihed og lighed for alle i Danmark? Diskutér med dine klassekammerater.
- Hvordan hænger værdier i kristendommen sammen med menneskerettighederne?
- Er der andre religioner, der deler tanker med menneskerettighederne?

Undervisningsforløb

Varighed: 1, 1,5 eller 2 timer (workshop), alle hverdage mellem kl. 9 og 16

Pris: 1 og 1,5 time: gratis; 2 timer: 250 kroner, som betales ved ankomsten

Bestilling: tlf.: 33 93 16 26 eller formidling@nikolaj-ccac.dk

Undervisningsmateriale: tilsendes gratis i classesæt ved bestilling af undervisningsforløb
www.nikolaj-ccac.dk

Vil du vide mere om Michael H. Kirkegaards kunst og baggrund: www.michaelkirkegaard.dk

